

суддею Дніпровського районного суду м. Києва М. Чаусом, котрий переховував хабар в скляній банці, заритій на городі [4].

Варто відмітити, що у результаті проведення обшуку відшуковуються предмети пов'язані з фактом хабарництва. Виявити ці предмети не можливо іншим чином аніж проведенням обшуків. Зазначене дозволяє дійти висновків про важливість розглядуваної слідчої дії у виявленні, фіксації фактів корупції та такого її прояву як хабарництво. У свою чергу якісне розслідування є запорукою у встановленні істини за кожним фактом, що сприятиме дотриманню гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному вигляді) : підруч. / Салтевський М. В. – К. : Кондор, 2005. – 588 с.
2. Криміналістика : учеб. для вузов / Аверьянова Т.В., Белкин Р.С., Корухов Ю.Г., Россинская Е.Р. ; под ред. Заслуженного деятеля науки РФ, проф. Р.С. Белкина. – М. : Изд-во Норма (Издательская группа Норма – Инфра М), 2000. – 990 с.
3. Шепітько В.Ю., Журавель В.А. Розслідування злочинів корупційної спрямованості : Науково-практичний посібник / В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель. – Х. : «Харків юридичний», 2013. – 220 с.
4. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/crime/04769-sotsseti-o-poimke-sudi-chausa.htm>

Риб'янець Сергій Анатолійович,
кандидат юридичних наук
доцент кафедри кримінально-
правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ

Допит є досить важливою і найбільш розповсюдженою слідчою (розшуковою) дією. На підставі анкетування співробітників слідчих підрозділів Національної поліції України можна дійти висновку, що більшість з них (94 %) визначають, що за допомогою допиту збирається вичерпна інформація про злочин і злочинну діяльність певних конкретних осіб. Це, на думку багатьох вчених-криміналістів, обумовлюється високими інформативними можливостями допиту та надійністю, простотою та швидкістю отримання результату.

Організаційні основи проведення допиту достатньо широко висвітлені вченими-криміналістами та процесуалістами у криміналістичній

літературі. Зокрема, вагомий внесок у розробку наукових основ проведення допиту зробили відомі вчені, зокрема, Р.С. Белкін, М.В. Бахарев, О.М. Васильєв, В.К. Весельський, Ф.В. Глазирін, А.В. Дулов, Л.М. Карнеєва, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков, М.І. Порубов, О.В. Соловійов, М.В. Салтевський, С.М. Стахівський, О.Р. Ратінов, В.Г. Уваров, В.М. Тертишник, К.О. Чаплинський, В.Ю. Шепітько та інші.

Своєчасна, ретельна і всебічна підготовка до допиту підозрюваних є необхідною умовою отримання найбільш повних та об'єктивних показань у кримінальному провадженні. Це, на нашу думку, сприяє досягненню отриманні від підозрюваних повних і об'єктивних показань, що викривають їх у злочинній діяльності.

Відсутність планування або неналежна підготовка до допиту підозрюваних може призвести до поверховості і безрезультатності його проведення.

У криміналістичній літературі вчені по-різному підходять до організаційно-підготовчих заходів з проведення допиту підозрюваних. Так, на думку С.С. Чернявського, підготовка до допиту підозрюваних повинна складатися із таких організаційних заходів:

- вивчення матеріалів кримінального провадження;
- вивчення особи допитуваного;
- складання плану допиту [1, с. 532].

На думку М.І. Скригонюка, підготовка до допиту підозрюваних повинна включати у себе такі підготовчі заходи:

- визначення місця і часу проведення допиту;
- діагностика проблем (перешкод), які можуть виникнути під час допиту підозрюваного;

- визначення кола учасників допиту;
- створення необхідної обстановки для якісного проведення допиту [2, с. 160].

А.В. Хірсін виділяє такі організаційно-підготовчі заходи до проведення допиту підозрюваних:

- ретельна підготовка до проведення слідчої (розшукової) дії;
- запобігання (недопущення) інформаційним контактам між затриманими особами;
- проведення невідкладних допитів на місці затримання злочинців;
- виявлення спроб протидіяти досудовому розслідуванню та негайна їхня нейтралізація;
- проведення попередньої розвідувальної бесіди перед допитом підозрюваних;
- диференціація допитуваних залежно від наявної у слідчого доказової бази на кожного з учасників злочинної групи;

- використання конфліктів між учасниками організованої злочинної групи [3, с. 11].

На думку Р.С. Белкіна, В.П. Лаврова і І.М. Лузгіна, підготовка до проведення допиту повинна вмішувати такі організаційні заходи:

- збирання вихідних даних, що відносяться до предмету допиту;
- визначення кола осіб, які підлягають допиту;
- вивчення особи допитуваного;
- встановлення способу виклику на допит і черговості його проведення (якщо допиту підлягають декілька підозрюваних осіб);
- підготовка місця допиту;
- запрошення до участі у слідчій дії третіх осіб;
- визначення технічного забезпечення допиту підозрюваного;
- складання плану слідчої (розшукової) дії [4, с. 99].

На підставі узагальнення наукових поглядів вчених, матеріалів кримінальних проваджень та даних опитування співробітників оперативних і слідчих підрозділів поліції можна зробити висновок, що до основних організаційно-підготовчих заходів до проведення допиту можна віднести такі:

- повне та всебічне вивчення матеріалів кримінального провадження;
- визначення предмету допиту;
- окреслення сформованої слідчої ситуації, що склалася на певному етапі досудового розслідування;
- визначення кола осіб, які підлягають допиту;
- визначення послідовності проведення допитів;
- вивчення особи злочинця;
- збирання оперативної інформації про допитувану особу та вчинених нею злочинів;
- визначення часу проведення допиту;
- визначення способу виклику на допит підозрюваного;
- визначення місця проведення допиту підозрюваного;
- підбір речових доказів та інших матеріалів для пред'явлення допитуваному під час допиту (визначення порядку або послідовності їхнього пред'явлення);
- визначення науково-технічних засобів фіксації допиту підозрюваного та їхня підготовка;
- визначення учасників проведення допиту;
- забезпечення сприятливих умов проведення допиту підозрюваного, що дозволить отримати від нього повні та об'єктивні показання;
- ознайомлення зі спеціальною літературою або використання допомоги осіб, що володіють спеціальними знаннями (за необхідності);
- використання оперативно-розшукової інформації;

- визначення низки тактичних прийомів та комбінацій, що будуть застосовуватися під час проведення допиту підозрюваних;
- складання плану проведення допиту (планування допиту).

На нашу думку, перелічені організаційно-підготовчі заходи є найбільш оптимальними для якісного проведення слідчої (розшукової) дії та отримання від допитуваних повних і об'єктивних показань, що мають значення для кримінального провадження.

Узагальнення слідчої практики свідчить, що безплановість проведення допиту підозрюваних тягне за собою неповноту та безсистемність постановки запитань, використання тактичних прийомів (комбінацій), що в цілому негативно може відбитись на результатах допиту та досудового розслідування в цілому.

Підсумовуючи, можна погодитися з думкою К.О. Чаплинського, що показання підозрюваних є найбільш змістовним джерелом інформації. Вони особисто зацікавлені у результатах кримінального провадження. До початку вчинення злочинів дана категорія осіб домовляється не видавати один одного у випадку затримання, а тому заздалегідь підготовлена до методичного заперечення вини. В деяких випадках з перших допитів злочинці погоджуються на діалог зі слідчими, намагаючись таким завуальованим способом отримати інформацію про зміст показань допитаних раніше свідків, потерпілих або співучасників та заходи, що приймаються слідчим. Загальна поведінка цієї категорії осіб спрямована на зменшення своєї ролі у вчинених злочинах, приховання минулої злочинної діяльності. Вони впливають на стійкі позиції потерпілих та свідків, зволікають терміни досудового слідства, створюють перешкоди розслідуванню, тому допит вказаних осіб та проведення між ними «очних ставок» є найвідповідальнішою слідчою (розшуковою) дією. Звідси проведення допитів з такою категорією осіб багато у чому залежить від правильного та ефективного володіння й оперування слідчими тактичними прийомами (комбінаціями) і застосування їх у правоохоронній практиці [5; 6].

Список використаних джерел:

1. Чернявський С.С. Фінансове шахрайство: методологічні засади розслідування [Текст] : [монографія] / Чернявський С.С. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 624 с.
2. Скригонюк М.І. Криміналістика: Підручник / М.І. Скригонюк. – К.: Атіка, 2005. – 496 с.
3. Хірсін А.В. Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насильницької організованої злочинної діяльності: Автореф. дисертації на здобуття науковою ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза / Хірсін Андрій Васильович. – Академія адвокатури України, К., 2006. – 18 с.

4. Криміналістика. Том 2 / Под ред. профессорів Р.С. Белкіна, В.П. Лаврова, И.М. Лузгіна. – Высшая юридическая заочная школа МВД СССР. – М., 1988. – 454 с.
5. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення розслідування діяльності злочинних угруповань : монографія / Чаплинський К. О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2010. – 304 с.
6. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монограф. / Чаплинський К.О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. – 496 с.

Сіротченков Дмитро Юрійович
викладач кафедри тактико-
спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ В КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПО ЗЛОЧИНАМ, ПОВ'ЯЗАНИМ З НЕЗАКОННИМ ПОВОДЖЕННЯМ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЄПРИПАСАМИ ТА ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ

Допит є важливою слідчою (розшуковою) дією під час розслідування кримінальних правопорушень. В свою чергу, вчинення злочинів, пов'язаних з незаконним поведінням зі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами зумовлює наявність значної кількості інформації у свідків та потерпілих від цих суспільно-небезпечних діянь. Завдяки дослідженню цієї інформації можна будувати версії стосовно механізму вчинення кримінально караного діяння, його учасників, визначити можливість проведення інших процесуальних дій. Тому на початковому етапі розслідування ключовою слідчою (розшуковою) дією, на нашу думку, необхідно вважати допит.

В науковій літературі поняття допиту як слідчої (розшукової) дії формулюється по-різному. Ми погоджуємося з Р. С. Белкіним, який формулював допит як процесуальну дію, що полягає в отриманні показань (інформації) про подію, яка стала предметом кримінального судочинства, осіб, які проходять у справі, причини й умови, що сприяли вчиненню й приховуванню злочину [1, с. 63].

Проведеним анкетуванням працівників підрозділів поліції встановлено, що допитам потерпілих від злочинів по досліджуваній категорії кримінальних проваджень, визначено як джерело, з якого найчастіше отримується інформація для висунування версій щодо особистості злочинців та проведення слідчих (розшукових) дій у 39 %